

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Routekaart Duurzame Warmte Wijchen

Collegedatum: 2 september 2025

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de 'Routekaart duurzame Warmte Wijchen'
2. Kennis te nemen van de rapportage 'Tussenbalans richting een Businesscase voor een warmtenet in Wijchen'
3. In te stemmen met de 7 leidende principes voor het Warmteprogramma:
 - We werken stapsgewijs en bieden iedereen een handelingsperspectief;
 - We werken samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners;
 - We zetten in op een haalbare, betaalbare, duurzame en betrouwbare warmteoplossing;
 - We leren al doende en reageren flexibel op wat nodig is;
 - We vullen een regierol in passend bij de situatie;
 - We kijken naast techniek en financiën ook naar sociale en ruimtelijke zaken;
 - We zetten in op verschillende energiebronnen.
4. In te stemmen met de 5 voorwaarden voor de ontwikkeling van een warmtenet:
 - De kosten voor aansluiting en de tarieven moeten voor alle partijen acceptabel zijn.
 - De financiering van het project moet door alle partijen gedragen worden en haalbaar zijn.
 - Het systeem moet op lange termijn duurzaam zijn. Aan de voorkant moet duidelijk zijn dat er een duurzame alternatieve bron is als de warmte van de ARN wegvalt.
 - Het netwerk mag de inrichting van de openbare ruimte niet negatief beïnvloeden.
 - De oprichting van het warmtebedrijf moet goed verlopen.

Aanleiding

Nederland staat aan de vooravond van een grootscheepse verbouwing. Zorgen om het klimaat, de luchtkwaliteit en de schaarste van grondstoffen maken het noodzakelijk om heel Nederland te voorzien van een duurzame energie-infrastructuur. In het nationale Klimaatakkoord (2019) staat dat er van gemeenten wordt verwacht dat zij plannen maken om in 2030 1,5 miljoen bestaande woningen verduurzaamd te hebben. Het einddoel is dat in 2050 de gehele gebouwde omgeving van het aardgas af is.

Warmtenet Wijchen: betaalbaar en duurzaam alternatief

In het warmteplan Wijchen (2023) hebben we vastgelegd dat we als gemeente de regie pakken om te onderzoeken of een warmtenet in Wijchen te realiseren is.

In april 2024 heeft het college ingestemd met het besluit om een verdiepende haalbaarheidsstudie uit voeren naar de ontwikkeling van een warmtenet dat gevoed wordt met warmte van de ARN en hiervoor een businesscase te ontwikkelen.

Dit doen we samen met woningcorporatie Talis, ARN B.V. en het Gelders Warmte InfraBedrijf (GWIB).

Het doel is om een betaalbaar en duurzaam alternatief voor aardgas beschikbaar te maken voor de bewoners en vastgoedeigenaren in de buurten waar het warmtenet komt. Voor alle partijen, inclusief de gemeente, moet een haalbare businesscase gerealiseerd kunnen worden, waarbij betaalbaarheid van de aansluiting op het warmtenet voor inwoners een belangrijk uitgangspunt is. Dit haalbaarheidsonderzoek heeft nog wat meer tijd nodig dan voorzien en wordt voor het einde van 2025 afgerond. De rapportage 'Tussenbalans richting een Businesscase voor een Warmtenet in Wijchen' beschrijft de huidige stand van zaken.

Warmteprogramma: strategisch inzicht op lange termijn (tot 2035)

Naast het warmtenet werken we aan de voorbereiding van het Warmteprogramma, de herziening van de TransitieVisie Warmte. Het Warmteprogramma geeft een strategisch inzicht hoe we het energiesysteem op het gebied van warmte op de lange termijn (tot 2035) willen vormgeven, hoe we daartoe komen en onder welke randvoorwaarden. In de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) is opgenomen dat gemeenten uiterlijk 31 december 2026 een Warmteprogramma hebben opgesteld. Het Warmteprogramma wordt daarmee een wettelijke verplichting onder het regime van de Omgevingswet.

Routekaart warmte

Beide processen (het maken van het warmteprogramma en het proces voor het warmtenet) zijn met elkaar verweven en vragen om het doorlopen van een zorgvuldig proces. De besluitvormingsmomenten en welke rol het college en de raad daarin hebben moeten helder zijn. Daarvoor is de 'Routekaart duurzame warmte Wijchen' opgesteld.

In het eerste deel van de routekaart zijn de leidende principes voor het Warmteprogramma vastgelegd. Deze geven richting voor de voorwaarden voor de ontwikkeling van het warmtenet.

In het tweede deel van de routekaart schetsen we de stappen met tijdspad voor het Warmteprogramma en de ontwikkeling van het Warmtenet. Hierin zijn de informatie- en beslismomenten voor college en raad opgenomen. Daarin wordt ook de verwevenheid tussen beide processen duidelijk.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
Maart 2023	Beslisnota: Vaststelling Warmteplan en Transitievisie Warmte (Z/23/101378)
April 2024	Beslisnota: Verdiepend onderzoek naar inzet warmte van ARN voor warmtenet (Z/24/235291)
Juli 2025	Informatienota: Routekaart warmtenet en warmteprogramma (Z/25/308278)

Gewenst resultaat

Met de routekaart bepaalt de gemeenteraad de leidende principes voor het Warmteprogramma en de voorwaarden voor de ontwikkeling van het warmtenet. Ook geeft de routekaart inzicht in de stappen die genomen moeten worden en hoe de besluiten worden genomen.

Argumenten

1.1 De routekaart laat zien welke stappen er zijn en wie beslist

Volgens de Omgevingswet mag het college het Warmteprogramma vaststellen. De gemeenteraad beslist over de Omgevingsvisie. In de routekaart staat hoe het Warmteprogramma wordt gemaakt, welke stappen er zijn en hoe het besluit wordt genomen.

Ook het besluit over het warmtenet gebeurt in stappen. In de eerste stappen mag het college besluiten nemen over de voortgang. Het laatste besluit over de investering is voor de gemeenteraad. De routekaart laat zien hoe deze twee processen met elkaar te maken hebben.

2.1 Er is meer informatie nodig voor een voortgangsbesluit over het warmtenet

In Wijchen willen de samenwerkende partijen een duurzaam en betaalbaar alternatief voor aardgas maken. Ze werken samen aan een warmtenet. De afgelopen maanden is er hard gewerkt aan een haalbaarheidsstudie (businesscase) waar alle partijen het mee eens zijn. Het idee was om eind augustus een besluit te nemen over de volgende stap. Maar het blijkt een moeilijk proces te zijn. Het plan hangt af van veel zaken. Daarom willen we het plan goed controleren. We willen geen plan dat te positief is, maar een stevig en betrouwbaar verhaal. De risico's en verbeterpunten moeten goed uitgewerkt zijn.

Er ligt nu een goede basis voor een kansrijk plan. De partijen hebben samen besloten dat de businesscase nog beter moet worden uitgewerkt. Er moet extra aandacht komen voor:

- hoe snel het warmtenet kan worden gebouwd;
- welke subsidies er mogelijk zijn;
- wat het betekent als de tarieven veranderen;
- wat het effect is van mogelijke verbeteringen.

Voordat er een besluit komt, vragen we het Expert Team Warmte (ETW) voor een second opinion. Dit team helpt gemeenten namens de provincie Gelderland bij de overstap naar duurzame warmte.

Daarnaast willen we beter begrijpen wat er gebeurt als ARN niet meer als bron gebruikt kan worden. Dit wordt onderzocht in een gezamenlijke bronnenstrategie met de gemeenten Nijmegen en Beuningen. Deze strategie is eind dit jaar klaar.

Er komen ook nieuwe wetten die het makkelijker maken om warmtenetten te ontwikkelen. Met de wet Wgiw krijgt de gemeente meer juridische mogelijkheden om de regie te nemen in de warmtetransitie. Een belangrijk middel is de aanwijsbevoegdheid. Daarmee kan de gemeente in het omgevingsplan vastleggen wanneer en hoe een wijk van het aardgas afgaat, en welk duurzaam alternatief gekozen wordt. Zo krijgt de gemeente het recht om de levering van gas te stoppen. Dit geeft duidelijkheid aan inwoners, bedrijven, instellingen, verhuurders en netbeheerders over het tijdspad.

Door de aanwijsbevoegdheid te gebruiken, geeft de gemeente richting, stelt duidelijke regels en neemt verantwoordelijkheid. Daarnaast opent de aanwijsbevoegdheid de deur naar subsidies en financiering. Waarschijnlijk wordt het een harde eis om deze bevoegdheid te gebruiken bij het aanvragen van subsidies en geld. Hoe dit precies gaat werken, wordt in de komende maanden duidelijk.

Als businesscase klaar is, de bronnenstrategie is afgerond en er meer duidelijkheid is over de nieuwe wetten, dan wordt het besluit over de volgende stap aan het college

voorgelegd. We verwachten dat dit eind 2025 gebeurt. Als wordt voldaan aan de voorwaarden en de leidende principes kan een positief besluit worden genomen. Is dit niet het geval, maar bestaat de kans dat alsnog kan worden voldaan aan bepaalde voorwaarden, kan een besluit worden aangehouden. Als niet kan worden voldaan aan de voorwaarden dan kan het college een negatief besluit nemen.

We zijn er dus nog niet. Er moet nog het nodige worden uitgediept. Maar mochten de samenwerkende partijen zover komen dat er daadwerkelijk een warmtenet gerealiseerd wordt, dan is een samenwerking van de gemeente en het GWIB nodig in de vorm van oprichting van een lokaal publiek warmtebedrijf.

3.1 Leidende principes als kader voor het Warmteprogramma.

De warmtetransitie is een langdurig proces dat veel invloed heeft op de omgeving van de inwoners van Wijchen. Tot 2050 moeten alle inwoners en bedrijven overstappen van aardgas naar een andere warmtebron. Daarom is het belangrijk om duidelijke regels en uitgangspunten vast te leggen. Er zijn 7 leidende principes opgesteld. Deze bouwen voort op het Warmteplan, zijn aangevuld met nieuwe inzichten en passen bij recente ontwikkelingen. Door deze principes vast te stellen, geeft de gemeenteraad richting aan het beleid.

De leidende principes zijn:

1. We werken stapsgewijs en bieden iedereen een handelingsperspectief;
2. We werken samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners;
3. We zetten in op een haalbare, betaalbare, duurzame en betrouwbare warmteoplossing;
4. We leren al doende en reageren flexibel op wat nodig is;
5. We vullen een regierol in passend bij de situatie;
6. We kijken naast techniek en financiën ook naar sociale en ruimtelijke zaken;
7. We zetten in op verschillende energiebronnen.

In de routekaart worden de leidende principes verder uitgelegd.

4.1 Voorwaarden voor het investeringsbesluit voor het warmtenet

Het warmtenet wordt stap voor stap ontwikkeld. In de routekaart staat welke stappen er zijn en wat de rol is van het college en de gemeenteraad. In de eerste fase neemt het college besluiten over de voortgang en informeert de raad. Bij de oprichting van het warmtebedrijf mag de raad haar wensen en opmerkingen geven. Het uiteindelijke besluit over de investering in het warmtenet wordt genomen door de gemeenteraad.

De voorwaarden voor het warmtenet zijn:

- De kosten voor aansluiting en de tarieven moeten voor alle partijen acceptabel zijn.
- De financiering van het project moet door alle partijen gedragen worden en haalbaar zijn.
- Het systeem moet op lange termijn duurzaam zijn. Als de warmte van ARN wegvalt, moet er een ander duurzaam alternatief zijn.
- Het netwerk mag de inrichting van de openbare ruimte niet negatief beïnvloeden.
- De oprichting van het warmtebedrijf moet goed verlopen.

Deze voorwaarden zijn belangrijk voor de verdere uitwerking van het project.

Tegenargumenten en risico's

2.1 Externe factoren en landelijke ontwikkelingen zijn van invloed

Er zijn veel zaken van buitenaf die invloed hebben op de ontwikkeling van een warmtenet. Meerdere partijen werken samen en er spelen veel verschillende factoren mee. Naast technische en financiële zaken zijn ook andere, minder tastbare dingen belangrijk voor succes. Denk aan draagvlak, goede communicatie, inzicht in belangen en verwachtingen, duidelijke taakverdeling en goede sturing van het proces.

Ook landelijke ontwikkelingen zijn van invloed. Naast de wet Wgiw heeft de Tweede Kamer onlangs ingestemd met de Wet Collectieve Warmte (Wcw). Deze wet bepaalt dat warmtebedrijven voor minstens 51% in publieke handen moeten zijn. We zien dat deze wetten helpen bij het opzetten van warmtenetten.

De partijen waarmee de gemeente samenwerkt, hebben al ervaring opgedaan met het warmtenet in Dukenburg (Nijmegen). Talis, ARN en GWIB zijn daar partners. Dit project is al een stap verder: het conditionele investeringsbesluit is genomen. Dat betekent dat het warmtenet wordt aangelegd als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Een belangrijke voorwaarde is inmiddels gehaald: er is genoeg draagvlak onder de huurders. Ook is het warmtebedrijf Warmte Nijmegen onlangs opgericht. Voor Wijchen is dit een waardevol voorbeeld. We leren van wat daar goed en minder goed ging, zodat we fouten kunnen voorkomen en het proces beter kunnen sturen.

2.2 Draagvlak van inwoners is belangrijk

We gaan uit van ongeveer 4.000 woningen die in het begin worden aangesloten op het warmtenet. Ongeveer 40% daarvan zijn huurwoningen van Talis, de rest zijn koopwoningen van particulieren. Inwoners die willen aansluiten, moeten een Bijdrage AansluitKosten (BAK) betalen.

Het doel is om inwoners een aantrekkelijk aanbod te doen, zodat ze bereid zijn om mee te doen. Uit ervaringen in andere gemeenten weten we dat het lastig is om te voorspellen hoeveel particulieren willen aansluiten. Daarom zorgen we voor duidelijke en eerlijke communicatie. Uiteindelijk beslist elke inwoner zelf.

Ook in Den Haag zijn er ontwikkelingen die invloed kunnen hebben. Er komt een nieuwe manier om te berekenen wat betaalbaar is. Dit geeft inwoners meer zekerheid over de warmtetarieven op de lange termijn. Ook het gebruik van de aanwijsbevoegdheid kan helpen om meer inwoners mee te krijgen.

Tegelijkertijd is het algemene beeld van warmtenetten niet altijd positief. Dat komt doordat veel warmtenetten nu in handen zijn van commerciële bedrijven. De prijs van warmte is gekoppeld aan de prijs van aardgas, waardoor de kosten zijn gestegen. Inwoners vinden het vervelend dat ze maar één leverancier hebben.

Door een publiek warmtebedrijf op te richten, met eerlijke en duidelijke tarieven, wil het college deze zorgen wegnemen. Hoe we inwoners verder gaan betrekken, wordt later uitgewerkt.

Financiële gevolgen

Warmteprogramma en uitwerken businesscase voor warmtenet

- Voor het maken van het plan is €100.000,- gereserveerd uit klimaatgelden (CDOKE). Dit bedrag is nog niet overschreden.
- Voor het Warmteprogramma gebruiken we hulp van het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Dit kost niets.
- De studie naar de bronnen wordt betaald door de GMR met regionaal geld (SPUK-middelen).

Financiering warmtenet

We hebben een eerste beeld van wat het warmtenet kost voor de gemeente. Dit hangt af van keuzes over het aandeel in het warmtebedrijf. GWIB en de gemeente moeten onderling nog vaststellen hoe de aandelenverhouding zal zijn. GWIB moet maximaal 95% en minimaal 50% van de aandelen hebben. De gemeente zal dan voor 5% tot 50% aandeelhouder worden.

Uitgaande van een totale investering van €70 miljoen, en een deel wordt geleend, dan moet de gemeente tussen €1 en €10 miljoen bijdragen. Dit hangt af van het aandeel dat de gemeente kiest. We verwachten dat dit bedrag in de loop van de tijd wordt terugverdiend.

De keuze over het aandeel en de dekking voor de financiering wordt in de volgende fase uitgewerkt.

Communicatie

Goede en duidelijke communicatie met inwoners is belangrijk. Dat staat in de eerste twee leidende principes:

1. We werken stap voor stap en geven iedereen duidelijkheid over wat ze kunnen doen.
2. We werken samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Inwoners willen weten waar ze aan toe zijn. Daarom is er een pagina op de website van de gemeente over het warmtenet. Maar dat is niet genoeg. We moeten ook duidelijk maken dat we nog aan het onderzoeken zijn.

Daarom sturen we een brief naar alle bewoners en ondernemers in het gebied waar het warmtenet mogelijk komt. In die brief staat wat de stand van zaken is. Er is nog geen besluit genomen. We geven alleen informatie over wat we nu weten.

Inwonersparticipatie

Meedenken en meepraten van inwoners is heel belangrijk bij de warmtetransitie. Daarom maken we een goede strategie voor participatie bij het Warmteprogramma en het warmtenet. Die strategie wordt binnenkort verder uitgewerkt.

Op korte termijn gaan we in gesprek met leefbaarheidsgroepen in de wijken waar het warmtenet mogelijk komt.

Uitvoering of Vervolgstappen

Voor het vervolg van het proces, zowel voor het Warmteprogramma als voor het warmtenet, verwijzen we naar het tweede deel van de routekaart.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel

Advies

Team Communicatie

Team Financieel beleid

Bijlagen

- Routekaart duurzame warmte Wijchen
- Tussenbalans richting een businesscase voor warmtenet Wijchen